

Rússia remata el sector agrícola

Al'Hotel Casanova de Fraga un grup d'avis fan petar la xerrada. Són les deu del matí, i un d'ells no s'està d'etzibar un "anem ben apanyats" quan els ulls li cauen sobre la portada del periòdic *Segre*. En aquest diari lleidatà, els efectes del boicot de Rússia als productes hortofructícoles i les reaccions que en deriven hi ocupen un lloc destacat. Aqueix dia *Segre* dona compte de la reunió que la vespra han tingut el Ministeri d'Agricultura i els responsables del sector agrari. Al capdavant, a les terres de ponent, com el Segrià, el Pla d'Urgell, la Noguera, les Garrigues, l'Urgell, o també a la Ribera d'Ebre són molts els qui se senten interpel·lats per tot allò que afecta el conreu de la terra. En aquestes contrades, l'agricultura ha estat i continua sent un dels pilars sobre els quals es fonamenta l'economia de la zona, i qualsevol sotragada és vista amb preocupació. "Aquesta era una campanya molt complicada, i el veto rus li ha acabat de donar el cop de gràcia", explica Manuel Rausa, que és responsable al Baix Cinca de la Unió de Agricultores y Ganaderos de Aragón (UAGA).

La inquietud no és exclusiva dels fragatins. A tots els Països Catalans, la decisió anunciada a principi de mes per Vladímir Putin de vetar determinats productes agroalimentaris ha despertat la preocupació d'un sector, l'agrari, que havia fet de l'exportació un dels seus baluards. I és que, si bé les vendes a Rússia representen en la major part de casos un percentatge menut del total exportat, el sector tem els efectes que el tancament de fronteres pot tindre sobre el conjunt del mercat europeu. Perquè si cap país europeu no pot exportar a Rússia, és previsible que aquestes mercaderies resten dins el mercat comunitari i que la sobreoferta empenyi els preus avall.

Des de Rússia, per a tothom. De moment, els qui han alçat més la veu han estat els productors de préssecs i nectarines de Lleida, als quals el veto

El veto rus a determinats productes hortofructícoles ha sotragat el sector agrícola dels Països Catalans. A les terres de ponent, el tancament de fronteres decretat per Putin ha acabat de rematar una campanya, la del préssec i la nectarina, que era desastrosa. Els productors de taronja, mentrestant, es planyen perquè la Unió Europea ha deixat els cítrics al marge de les ajudes.

rus ha sorprès en plena campanya de recol·lecció, però la preocupació és compartida per tot el sector, dels agricultors de magrana d'Elx als propietaris de granges porcines de Lleida passant per les cooperatives de nespres de la Marina Baixa, els productors de taronges de la Ribera o els pagesos de pera i poma de l'Alt Empordà. A tots ells els afecta la prohibició alçada pel Govern rus el 6 d'agost en resposta a les sancions imposades per la Unió Europea contra Rússia per la seua implicació en el conflicte ucraïnès. El veto, amb la vigència d'un any, també afecta els Estats Units, Austràlia, el Canadà i Noruega.

Tant al País Valencià com a Catalunya –a les Illes no hi ha exportació cap a Rússia– es mira amb preocupació la repercussió econòmica que tindrà l'embargament. L'emergència d'una classe mitjana cada volta més nombrosa a l'antic país soviètic, unida a la consolidació d'un model de societat de consum en un país de 143 milions d'habitants, ha convertit Rússia en un mercat emergent i amb moltes possibilitats de continuar creixent. Segons unes dades de la Unió de L'auradors, l'any 2012 el País Valencià va exportar-hi unes 141.000 tones de fruita i hortalisses. Durant aquell any el valor de les exportacions agroalimentàries a

Guanyadors i perdedors

Les sancions aprovades per Putin a principi d'agost afecten productes procedents d'Austràlia, el Canadà, Noruega, els Estats Units i la Unió Europea, si bé la Unió Europea és qui en sortirà més perjudicada. Segons unes dades de la Comissió Europea, el 30% de les importacions de fruita i el 20% de les importacions d'hortalisses de Rússia procedien, fins ara, de països de la Unió Europea. El va-

lor de les exportacions europees del 2013 en el mercat rus corresponents als productes agrícoles i alimentaris vetats ara per Rússia era de 5.252 milions d'euros. Els tres països més perjudicats són Lituània, amb pèrdues de 927 milions d'euros; Polònia, amb 841 milions, i Alemanya, amb 595 milions.

De bon començament el Govern rus va afirmar que els seus sectors

Rússia va ascendir a uns 138 milions d'euros, 99 dels quals van ser de fruita; 29, de llegums, i 10, de conserves vegetals i sucs. Pel que fa al Principat, s'hi van destinar mercaderies agràries per valor de 307 milions d'euros, segons la secretaria d'Estat de comerç, 144 dels quals corresponien a carn, i 87, a fruita i llegums. Per tonatge, s'hi van enviar 184.000 tones de productes, 84.000 de les quals eren a fruita i llegums, i 64.000, de productes carnis.

Així doncs, Rússia no és, a hores d'ara, un destí comparable als mercats tradicionals com són França o Alemanya, però és prou important perquè tots els actors implicats en el sector de l'agroalimentació dels Països Catalans s'amoinen. Entre els uns i els altres s'estén la sensació que en les relacions entre Rússia i occident, l'agricultura és la víctima comercial d'un conflicte estrictament polític. "Com ha passat sempre, els productes en fresc s'han convertit en moneda de canvi", es lamenta Ramon Mampel, secretari general de la Unió de Llauredors i Ramaders.

Fruita passada. Quan un problema agreuja una situació complicada per ella mateixa, els russos solen fer servir l'expressió "*beda (nikogda) ne prikho-dit odna*". Ve a ser l'equivalent rus de "*ploure sobre mullat*". I aquesta és, precisament, la sensació que tenen a les terres de ponent, on el veto decretat per Putin els ha enxampat en plena campanya de recol·lecció i comercialització del préssec i la nectarina. El

Planta de Fruites de Ponent a Alcarràs en plena preparació de la campanya del préssec i la nectarina.

productius disposaven del potencial suficient per cobrir la demanda interior. La propaganda progovernamental va anunciar que el tancament de fronteres permetria estimular la inversió i millorar la productivitat. Tanmateix, l'embarcament ha tingut com a conseqüència immediata el buidament de les prestatgeries dels punts de venda on hi havia alguns productes. Així doncs, els responsables russos han iniciat negociacions per aconseguir proveïdors nous de productes que fins ara li proporcionava Europa. L'Amèrica Llatina serà, a primera vista, la més

beneficiada d'aquest escenari nou. La setmana passada les autoritats russes van mantenir contactes amb Xile, Colòmbia, el Brasil i l'Argentina per tal de signar acords comercials.

Tot i que el veto contra els productes europeus té una vigència d'un any, els productors catalans i valencians temen que si la situació es consolida, el mercat rus acabarà copat per països competidors com els llatinoamericans o els de la ribera sud del Mediterrani. "Quan es perd un mercat, és molt difícil de recuperar", adverteix Manuel Rausa, del sindicat agrari

UAGA. Josep Presseguer, de Fruites de Ponent, per la seua banda, confia que a poc a poc els termes del veto decretat per Putin es matisaran. "Hi ha productes de temporada de què l'Amèrica Llatina no els podrà proveir en les mateixes condicions que nosaltres. Allà pot comprar préssecs, però ¿algú s'imagina un rus, en ple hivern, en què en produeix l'Amèrica Llatina, menjant-se'n un? Confio que al final s'imposarà el pragmatisme i Putin acabarà imposant quotes, més que més, perquè els consumidors li ho reclamaran."

Raül Sales (Unió de Pagesos): “La gran distribució es frega les mans amb el veto rus”. Manuel Rausa (UAGA): “Era una campanya molt complicada, i

tancament rus de fronteres s’ha sumat a un seguit de calamitats que feien d’aquesta una campanya molt migrada. “Ha sigut la gota que ha fet vessar el got”, raona Raül Sales mentre passeja pel seu camp de presseguers a Benavent de Segrià (Segrià).

Fill d’agricultor, soci de la Unió de Pagesos, Sales, de 41 anys, és propietari de 21 hectàrees de terrenys de cultiu entre Benavent i Vilanova. Com molts altres per aquestes contrades, ara fa una dècada va substituir part dels cultius de pera i poma que havia heretat del seu pare pel préssec, la nectarina i el préssec pla (paraguaià). “La globalització va provocar que no poguéssim competir en poma; així que molts vam passar al préssec i la nectarina”, explica Sales. Avui a les comarques de Lleida es produeixen 178.000 tones de préssec (el 26% de la producció espanyola) i 144.000 de nectarina (el 30% de l’Estat), segons les dades de l’Associació Empresarial de Fruita de Catalunya (Afrucat). La campanya d’aquestes dues fruites sol iniciar-se a final de maig i s’estén fins a l’octubre. L’agost, en què més es consumeix aquesta classe de fruita, és un moment àlgid.

“Aquesta ha sigut una campanya molt atípica”, es lamenta aquest soci de la Unió de Pagesos. “Les temperatures i el règim de pluges van provocar que la maduració de la fruita s’avancés,

i vam haver d’iniciar la recol·lecció quinze dies abans. A més, els mesos de juny i juliol van ser més frescos que de costum, amb la qual cosa baixà el consum, de manera que el gènere s’ha anat acumulant.” Això, sumat al poder de compra de la gran distribució, ha dut els preus avall. El descens és difícil de quantificar perquè depèn de la varietat i del moment de la campanya que s’analitzi, però unes fonts del sector situen la davallada en un 50% respecte de l’any passat. “De moment notem que acabaran pagant-se a l’agricultor uns preus inferiors al cost de producció. Enguany es va començar pagant a 0,35 euros el quilo i el mes de juliol ens vam situar en 0,10 i 0,15”, segons que indica Manuel Rausa, del sindicat UAGA. La xifra és molt inferior als costos de producció, que solen situar-se entre 0,25 i 0,35 euros.

L’amença que ve de l’est. I amb això, ha arribat el veto rus, una circumstància que no ha fet més que agreujar la situació d’aquest sector, ja prou delicada per ella mateixa. Perquè així com unes altres varietats de productes també afectats pel veto tindran un cert marge per reaccionar d’ací que comence la collita, el tancament de fronteres ha agafat els productors i comercialitzadors de préssec i nectarina en plena campanya i en un mes, agost, en què les decisions polítiques

i els procediments burocràtics s’alenteixen. I els processos de maduració de la fruita no hi entenen gens, en tot això.

Ho saben perfectament a la cooperativa Fruites de Ponent. Aquesta comercialitzadora, creada l’any 1992 de resultes de la unió de quatre cooperatives, produeix 65.500 tones anuals de fruita, un 80% de les quals es destina al mercat internacional. Un 25% d’aquest 80% es destinava a Rússia. “El veto

Josep Presseguer (Fruites de Ponent): “Lesaju-

el veto li ha donat el cop de gràcia”.

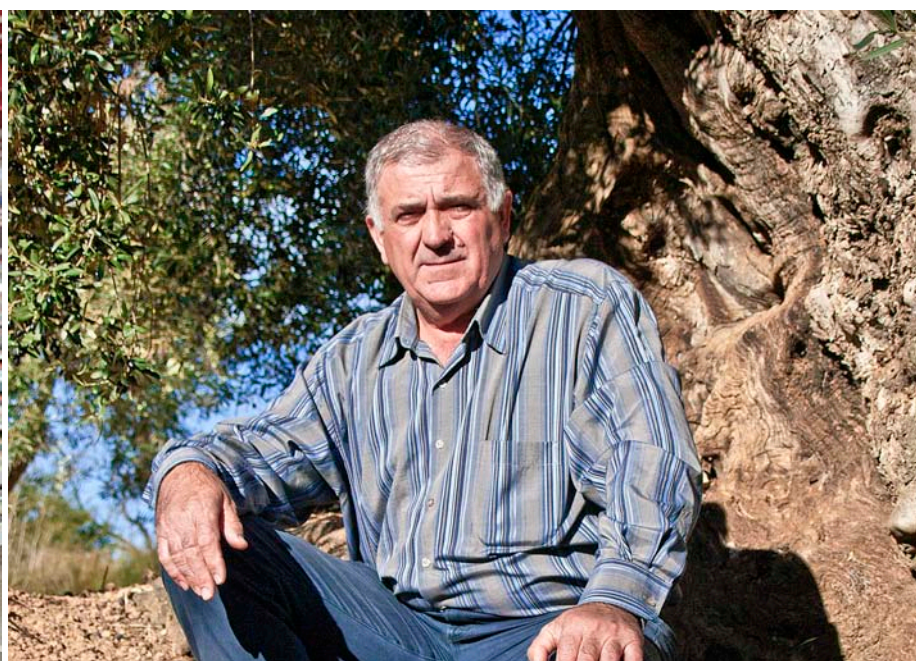
rus fou anunciat un dijous”, explica el gerent de Fruites de Ponent, Josep Presseguer; “nosaltres ja teníem camions en ruta que no van poder travessar la frontera. Només aquell cap de setmana vam haver de reprocessar o donar per perduts 350.000 quilos de préssecs i nectarines amb la destinació a Rússia.” Fins ara Fruites de Ponent hi enviava diàriament 200.000 quilos de productes. Presseguer xifra el perjudici econòmic directe en uns 700.000 euros setmanals.

“Des del punt de vista macroeconòmic, el mercat rus només representa una part petita del negoci. Però des de l’òptica de la microeconomia, el perjudici que es genera en aquesta zona és molt important”, diu Presseguer, que assegura no haver viscut una crisi de preus com aquesta els darrers deu anys. El gerent de Fruites de Ponent, com quasi tots els actors que intervenen en aquest sector, considera que les institucions europees i espanyoles han estat lentes a l’hora de donar una resposta al desafiament rus. “Hi ha hagut comunicats de premsa, però s’ha tardat massa a concretar mesures per pal·liar la situació, i això ens ha dificultat l’activitat diària”, opina.

I és que en aquest sector tothom està d’acord que si la causant d’aquest problema comercial ha estat una decisió política (les sancions a Rússia), la política també ha de ser qui es faci càrrec de les conseqüències que se n’han derivat. I això significa ajudes directes per a uns agricultors que de la nit al dia han vist que ha desaparegut un dels mercats més importants que tenien. Fins ara, a través de diversos comunicats la Comissió Europea havia mostrat la seua preocupació amb relació als clams del sector agrícola de tot Europa, però no havia posat lletra a la música. Fins al dilluns 18 d’agost els responsables comunitaris no van fer arribar al sector

del préssec i la nectarina un esborrany de reglament que regula les ajudes per al sector. La més important d’aquestes ajudes és que Brussel·les permet la retirada del mercat de fins a un 10% de la producció –fins ara només era permès de retirar-ne un 5%–, la qual cosa ha de dur els preus amunt. Aquesta producció excendentària, que Brussel·les pagarà a 0,269 euros per quilo, haurà d’anar destinada a entitats benèfiques. La mesura, a més, es retroactiva amb data onze d’agost. “Que es prenguin mesures sempre és una bona iniciativa”, argumenta Josep Presseguer, de Fruites de Ponent, “però temo que no pal·liaran del tot el problema perquè difícilment les entitats benèfiques poden absorbir tot l’excés de producte.” “S’ha tardat massa a prendre decisions. Com s’ha d’aplicar la retroactivitat en un producte que, com la fruita, és perible?”, es pregunta Manuel Rausa, del sindicat UAGA.

La taronja, desemparada. També el dilluns 18 d’agost, Brussel·les va anunciar que habilitarà unes ajudes de 125 milions d’euros per als productors de tomates, safanories, pimentons, coliflors, cogombres, cogombrets, bolets, pomes, peres, fruites roges, raïm de taula i kiwis. De moment, però, l’executiu comunitari no ha especificat en quines condicions es faran arribar.

des europees no pal·liaran del tot la situació”. Ramon Mampel (Unió de Llauredors): “Com sempre, els productes frescos són la moneda de canvi”.

Tanmateix, l'anunci de Brussel·les ha caigut com una bomba al País Valencià, perquè, almenys fins ara, els cítrics han quedat al marge de les ajudes comunitàries, a pesar que la campanya de recol·lecció començarà d'ací a menys d'un mes. Ha passat igualment amb el caqui, un producte el conreu del qual ha crescut més els últims anys al País Valencià. Segons el Consell Regulador de Cítrics Valencians, l'any passat quasi un 10% de les exportacions van destinar-se a Rússia. Les vendes a aquest país no tenen, avui dia, la importància de mercats com el francès o l'alemany, però el rus s'ha consolidat com un dels mercats amb més creixement dels darrers anys. L'any passat les exportacions de cítrics a aquest país van arribar a un volum de 47 milions d'euros, cosa que representa un increment del 32% respecte de l'any anterior. Segons unes dades de la Unió de Llauradors, els darrers quatre anys les exportacions de cítrics a Rússia han crescut un 260%. Per a Ramon Mampel, secretari general del sindicat agrari valencià Unió de Llauradors i Ramaders, la situació actual requereix mesures extraordinàries, com ara que a la Unió Europea es limite l'entrada de productes procedents de països de preferència comunitària que comercien amb Rússia, especialment Turquia, Egipte i el Marroc.

Siga com siga, els efectes del veto rus ja han començat a notar-se en el mercat dels cítrics a pesar que la campanya no ha començat. La previsió de la gran distribució d'acord amb la qual els preus baixaran per la sobreoferta que es produirà en el mercat europeu pel tancament del mercat rus ja ha provocat la paràlització de compres i el desànim consegüent en tot el sector agrari. "Encara que les exportacions a Rússia no representen ni el 3%, des del punt de vista psicològic, el mercat ja està rebentat", es plany Ramon Mampel. "L'especulació de la gran distribució provoca una psicosis de baixada de preus que serà molt difícil de remuntar." "No tinguis cap dubte que la gran distribució es frega les mans amb aquesta situació", afegeix l'agricultor Raül Sales.

Violeta Tena

L'Associació Empresarial de Fruita de Catalunya (Afrucat) agrupa 85 empreses del sector que produeixen 236.000 tones de poma, 173.000 de pera i 415.000 de préssecs i nectarines, entre més fruites. Parlem amb el seu gerent, Manel Simón (Lleida, 1972), de les conseqüències del veto rus i del futur del sector.

“És absurd ajudar la banca i no el pagès”

Què us semblen les ajudes anunciades per la Comissió Europea el dilluns 18 d'agost?

—En primer lloc, em sembla que s'ha tardat massa temps a reaccionar perquè el veto ens ha arribat en plena campanya de recol·lecció i comercialització de préssec i nectarina, en un context, a més, molt complicat perquè l'inici de la campanya es va avançar 15 dies, i això va dur els preus avall. Anàvem reclamant mesures excepcionals des del mes de juliol.

De moment tenim tres comunicats de premsa, però cap reglament definitiu que ens determini quines són les regles del joc. De moment, des d'ahir a la tarda [pel dilluns de la setmana passada] només disposem d'un esborrany de reglament referit al préssec i a la nectarina. Aquest incrementa el

volum que pot retirar cada organització de productors de fruita i hortalisses (OPFH) del 5% al 10%. A més, elimina les dues limitacions per valor econòmic, que fins ara eren, d'una banda, un màxim de retirades del 33% del programa operatiu [instruments habilitats per l'Organització Comuna de Mercats Agrícoles (OCM Única), que estableix objectius i inversions en períodes de tres a cinc anys per a les OPFH] i, d'una altra banda, un màxim d'ajut del 4,6% del valor de producció comercialitzada.

A més, l'esborrany estableix com a única via de retirada que els productors puguin destinar a beneficència la producció, pagada a 0,269 euros el quilo per als agricultors associats a una OPFH i a 0,1345 euros el quilo per als no associats.